

บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี

ROLES OF LOCAL LEADERS FOR MANAGING THE NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENTS
IN THE CHONBURI PROVINCIAL REGION

สุพจน์ บุญวิเศษ

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

E-mail : supot45@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรีแยกตามตัวแปร ตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นผู้นำ และเพื่อศึกษา ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 263 คน โดยได้มาจากรีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ผลการวิจัยพบว่า

1. ในภาพรวม ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้นำท้องถิ่นที่มี เพศ ระดับการศึกษา และ ตำแหน่ง แตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
3. ผู้นำท้องถิ่นที่มีอายุแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีอายุ ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สูงกว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีอายุ ระหว่าง 25-30 ปี อายุ ระหว่าง 31-40 ปี และ ระหว่างอายุ 41-50 ปี
4. ผู้นำท้องถิ่นที่มีเวลาการดำรงตำแหน่งในชุมชนแตกต่างกัน มีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีบางรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือ ผู้นำที่มีเวลา

การดำรงตำแหน่ง 3 วาระ (มากกว่า 8 ปี) มีบทบาทในการจัดการด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สูงกว่า ผู้นำที่มีเวลาการดำรงตำแหน่ง 1 วาระ (1-4 ปี) และ 2 วาระ (5-8 ปี) ตามลำดับ

คำสำคัญ : บทบาทของผู้นำท้องถิ่น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดชลบุรี

ABSTRACT

The purposes of this study were to examine and to compare the local leader roles for managing the Natural Resources and Environments (the NR&E) in the Chonburi provincial region with the following variables: gender, educational level, leadership duration; and to study problems, suggestions, and some approaches for managing the NR&E: All 263 samples of this study as local leaders in the area of Chonburi province consisted of chairmen of provincial administrative organizations, chairmen of Tambol municipalities, Mayors of sub-district administrative organizations, heads of sub district (kamnans), and village headmen. The samples was random sampling with the multi-stage random sampling approach. Research results were as follows:

1. Overall, local leaders in Chonburi province had the roles for managing the NR&E at the high level. When identifying in each item, it was found that both items had highest average as the utilization of the NR&E, and conservation of the NR&E. Next, restoring the NR&E, and developing the NR&E, respectively. On the contrary, one item was lowest average as prevention of the NR&E.

2. Local leaders, who had the following differences in terms of gender, educational level, and position, had no significantly different on the roles for managing the NR&E as a whole and each item.

3. Local leaders, who had the difference of age, had no significantly different on the roles for managing the NR&E as a whole. But, in term of aging, it was significant difference at the .05 level. It was also found that local leaders ageing above 50 years old had the roles for recovering the NR&E higher than the local leader groups of 25-30, 31-40, and 41-50 years old.

4. Local leaders, who had the difference of position duration, had no significantly different on the roles for managing the NR&E as a whole. But, there was one item significant difference at the .05 level in term of the recovering of the NR&E. It was also found that local leader, who occupied position 3 times (more than 8 years), had the roles for recovering the NR&E higher than local leader who occupied position at the first time (1-4 years), and who occupied position 2 times (5-8 years), respectively.

KEYWORDS : Roles of local leaders, Managing the natural resources and environments, Chonburi province

บทนำ

จากอดีตจนถึงปัจจุบันมนุษย์ได้มีการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยีต่างๆ ความเป็นอยู่ของมนุษย์นับวันจะสะดวกสบายยิ่งขึ้น ซึ่งการเพิ่มของประชากรที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องนี้ เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อกับสถานะเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สุขภาพ อนามัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งแวดล้อม ขนาดและอัตรา การเพิ่มของประชากรเป็นส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม การพัฒนาในระดับใดก็ตามหากมีการเพิ่มจำนวนประชากรก็ต้องเพิ่มการใช้พลังงาน การบริโภค การใช้ทรัพยากรและมีผลทำให้สถานะสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง การพัฒนาภายใต้พื้นฐานแห่ง ความเป็นวัตถุนิยมก่อให้เกิดความต้องการอย่างไม่รู้จักจบสิ้น บางสิ่งบางอย่างได้พัฒนาเกินความจำเป็น โดยมองไม่เห็นคุณค่า ของธรรมชาติที่สร้างไว้ให้

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาด้านการเมือง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม ไม่ว่าจะเป็นระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน สำหรับกระแสแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของ ชุมชนท้องถิ่นนั้น เกิดจากปัญหาความล้มเหลวในการดำเนินงาน พัฒนาในอดีต ซึ่งให้ความสำคัญกับบทบาทของคนภายนอกชุมชน แต่ละเลยศักยภาพและความสามารถของคนในชุมชน ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรทบทวนถึงประสบการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา ทำให้ได้ข้อสรุปว่าชุมชนท้องถิ่นน่าจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมายสุดท้าย ของการพัฒนา โดยมีส่วนในการวิเคราะห์ปัญหา การตัดสินใจ และการประเมินผลด้วยตนเอง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาครัฐ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ฟื้นฟู โดยการปรับกลไกและกระบวนการจัดการ เชิงบูรณาการที่เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ของคนไทยให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และมีการจัดทำฐานข้อมูลระดับพื้นที่ เพื่อการ ติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ

รัฐบาลโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผิดชอบทั้งทางตรงและทางอ้อมในการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งในเมืองและชนบท เพื่อสนองนโยบายของรัฐ ได้มีการกำหนด นโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุประสงค์คือ แนวทางการพัฒนา และปรับปรุงระบบการบริหารการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม การบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกของ ประชาชนร่วม รณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีเจตจำนงที่จะส่งเสริมและสนับสนุน ผู้นำท้องถิ่นให้มีขีดความสามารถในการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะองค์กรท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่ ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุด และต้องเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนหรือเมืองนั้นๆ ซึ่งท้องถิ่นที่มีสภาพ เป็นเมืองมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับชนบท จนมีผลกระทบ อันเกิดจากปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่าง เมืองและชนบทตลอดมา กล่าวคือ เมืองที่กำลังเจริญเติบโตจะ ขยายอิทธิพลออกไปครอบงำพื้นที่ชนบทรอบข้าง ขาดความ สบายงามและขาดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ของคนในชุมชนและปัญหาสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปในทาง ที่ดีขึ้นอยู่กับชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง และ ชุมชนจะต้องมีผู้นำท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีบทบาทเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นใน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจังหวัดชลบุรี มีบทบาทในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไร และผู้นำท้องถิ่น เหล่านั้นมีบทบาท ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันหรือไม่ ผลการวิจัยจะสามารถนำมาใช้เป็น แนวทางในการสร้างรูปแบบการพัฒนาบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยข้อค้นพบ ที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการศึกษา และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อผลในการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของสังคมในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการ

จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่จังหวัด ชลบุรีแยกตามตัวแปร ตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา ระยะเวลา การเป็นผู้นำ

3. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางของ ผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก

2. ผู้นำท้องถิ่นที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีบทบาทใน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่จังหวัด ชลบุรี แตกต่างกัน

3. ผู้นำท้องถิ่นที่มีเพศแตกต่างกันมีบทบาทในการ จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่จังหวัด ชลบุรี แตกต่างกัน

4. ผู้นำท้องถิ่นที่มีวุฒิการศึกษา แตกต่างกันมีบทบาท ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

5. ผู้นำท้องถิ่นที่มีระยะเวลาการเป็นผู้นำแตกต่างกันมี บทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขต พื้นที่จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกำหนด โดยตำแหน่ง และได้แบ่งเป็นบทบาทตามอุดมคติ หรือบทบาท ที่ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรปฏิบัติ และบทบาทที่ปฏิบัติจริงหรือ บทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรปฏิบัติ

ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งมีบุคลิกภาพ รวมทั้งผู้ที่มีสถานะ การแต่งตั้งเป็นผู้ให้สิทธิพลต่อการดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลุ่ม และดำเนินให้กลุ่มเข้าสู่เป้าหมายในการกระทำเช่นนี้

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลในท้องถิ่นที่มีผู้เคารพนับถือ ไว้วางใจหรือมีสิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด และการตัดสินใจของ คนในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้หมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

บทบาทของผู้นำท้องถิ่น หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคล แสดงออกตามสถานภาพและหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะ ที่เป็นผู้นำท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ที่บุคคลในท้องถิ่นเคารพนับถือ ไว้วางใจ มีสิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการตัดสินใจ

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินการด้านการป้องกัน การฟื้นฟู การอนุรักษ์ การพัฒนา และการนำไปใช้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดต่อทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถเอื้ออำนวยแก่มวลมนุษยชาติให้มี ใช้ได้ตลอดไป

การป้องกัน หมายถึง การดำเนินการใดๆ เพื่อไม่ให้เกิด การเสื่อมโทรมต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสิ่งที่เกิดขึ้น มิให้ลุกลามมากกว่าเดิม รวมไปถึงการป้องกันสิ่งที่ไม่เคยเกิด ให้เกิดขึ้น การป้องกันต้องใช้เทคโนโลยีและการวางแผน

การฟื้นฟู หมายถึง การดำเนินการใดๆ ต่อทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ เสื่อมโทรมให้สิ่งเหล่านั้นกลับมา เป็นปกติ สามารถเอื้อประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การอนุรักษ์ หมายถึง การดูแล ป้องกัน รักษา ซ่อมแซม ปรับปรุงและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์มากที่สุดโดยไม่ทำลาย หรือทำให้เกิด ความเสียหายน้อยที่สุด

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษา คือ ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัด ชลบุรี ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 885 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัด ชลบุรี ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันและ ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 269 คน จากการเปิดตารางของเครซซี่ และมอร์แกน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการเป็นผู้นำ

2. ตัวแปรตาม คือ บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย

- 2.1 ด้านการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.2 ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.4 ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.5 ด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการศึกษาและเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อผลในการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของสังคมในอนาคตอย่างยั่งยืนต่อไป
2. ได้ทราบบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
3. เป็นสารสนเทศให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนและแก้ไขปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตรงตามความต้องการของประชาชน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้ศึกษาทบทวน

แนวความคิด ทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อค้นพบมาเป็นพื้นฐานแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดและสมมติฐานการวิจัย โดยแบ่งผลการศึกษาทบทวนเป็นส่วน ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท
2. แนวความคิดบทบาทของผู้นำ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ
4. การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
5. การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
6. แนวความคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ และการปกครองส่วนท้องถิ่น
7. แนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม
8. แนวความคิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
9. แนวความคิดการกระจายอำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
10. แนวความคิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาการเป็นผู้นำ
2. ตัวแปรตาม คือ บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ตำแหน่ง
5. ระยะเวลาการเป็นผู้นำ

ตัวแปรตาม

บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

1. ด้านการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. ด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 2.1 ด้านการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
- 2.2 ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
- 2.3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
- 2.4 ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
- 2.5 ด้านการให้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งที่จะศึกษาบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความสัมพันธ์ของตัวแปรในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชลบุรี

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ คือ คณะผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี จำนวน 885 คน ซึ่งประกอบด้วย

- 1.1 นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน
- 1.2 นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล จำนวน 39 คน
- 1.3 นายกองค้การบริหารส่วนตำบล จำนวน 58 คน
- 1.4 กำนัน จำนวน 82 คน
- 1.5 ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 705 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณะผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างถึงใน สุธกฤษ ศรีไสย, 2551, หน้า 132-133) จากประชากร 835 คนได้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จำนวน 269 ตัวอย่าง

3. วิธีสุ่มตัวอย่าง

ในการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยขั้นแรกใช้การเลือกแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และขั้นต่อไปใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยให้เครื่องคอมพิวเตอร์สุ่มให้ ได้จำนวนตัวอย่างดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด	1	1
2. นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล	39	12
3. นายกองค้การบริหารส่วนตำบล	58	18
4. กำนัน	82	25
5. ผู้ใหญ่บ้าน	705	213
รวม	885	269

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งคำถามจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้นำ ท้องถิ่น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ

- 2.1 การป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.2 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.4 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.5 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้การวัดระดับบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ มีบทบาทในการปฏิบัติมากที่สุด มีบทบาทในการปฏิบัติมาก มีบทบาทในการปฏิบัติปานกลาง มีบทบาทในการปฏิบัติน้อย และปฏิบัติน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์ให้

คะแนนในแต่ละระดับเป็นดังนี้

- ปฏิบัติมากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน
- ปฏิบัติมาก ให้คะแนน 4 คะแนน
- ปฏิบัติปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน
- ปฏิบัติน้อย ให้คะแนน 2 คะแนน
- ปฏิบัติน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

โดยจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับ

บทบาทของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งมีเกณฑ์

คะแนนเฉลี่ย ความหมายของระดับคะแนน

- 1.00 - 1.49 หมายความว่า มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นน้อยที่สุด
- 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นน้อย
- 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นปานกลาง
- 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นมาก
- 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นมากที่สุด

ในการพิจารณาดังนี้ส่วนที่ 3 ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด ให้ผู้นำท้องถิ่นได้แสดงความคิดเห็นที่มากกว่าที่ได้ตอบในแบบสอบถาม

การดำเนินการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษานวทางการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมากำหนดกรอบและขอบเขตของเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถามและกำหนดข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาให้ครบถ้วน

2. รวบรวมข้อมูลที่ศึกษาแล้วเบื้องต้น นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยข้อมูลจากข้อ 1 และข้อ 2

4. นำแบบสอบถามไปให้ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน ดังนี้

- 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทนต์ ศรีไสย์
- 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกรียงศักดิ์ พรหมพันธุ์
- 5. จากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 2 เป็นการวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) การทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติการทดสอบ ที (T-Test) ในการทดสอบสมมติฐานหาความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม กับตัวแปรตามและใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance (ANOVA)) ในการทดสอบสมมติฐานหาความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม กับตัวแปรตาม

4. ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 82.4 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 17.6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมาคือ อายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.4 อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 20.7 อายุ 25-30 ปี ร้อยละ 2.4 และต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.6 ตามลำดับ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ

27.1 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 26.3 และสูงกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 5.9 ตามลำดับ และเป็นผู้ใหญ่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 77.6 รองลงมาคือ กำนัน คิดเป็นร้อยละ 9.5 นายก อบต. คน ร้อยละ 8.0 และนายกเทศมนตรีตำบล คิดเป็นร้อยละ 4.9 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในชุมชน 2 วาระ (5-8 ปี) คิดเป็นร้อยละ 35.2 รองลงมาคือ 1 วาระ (1-4 ปี) คิดเป็นร้อยละ 33.0 และ 3 วาระ (มากกว่า 8 ปี) คิดเป็นร้อยละ 31.8 ตามลำดับ

2. ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.78$) เท่ากัน รองลงมาคือ ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.71$) และด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.65$)

3. การทดสอบสมมติฐาน

3.1 ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีเพศแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุแตกต่างกันมีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุ ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุ 25-30 ปี อายุ 31-40 ปี และ อายุ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุ

ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากกว่าผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุ 25-30 ปี อายุ 31-40 ปี และอายุ 41-50 ปี ส่วนคู่อื่นๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน

3.3 ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.4 ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.5 ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในชุมชนแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในชุมชนแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในชุมชน 3 วาระ (มากกว่า 8 ปี) มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในชุมชน 1 วาระ (1-4 ปี) และ 2 วาระ (5-8 ปี) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในชุมชน 3 วาระ (มากกว่า 8 ปี) มีค่าเฉลี่ยบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากกว่าผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในชุมชน 1 วาระ (1-4 ปี) และ 2 วาระ (5-8 ปี) ส่วนคู่อื่นๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.78$) เท่ากัน รองลงมาคือ ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.71$) และด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.65$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของพยุห์ นิยม (2545, หน้า 80) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ศึกษาในพื้นที่กิ่งอำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา พบว่าด้านการป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับเห็นด้วย โดยเฉพาะในการป้องกันและดูแลแหล่งน้ำธรรมชาติ เพราะลักษณะพื้นที่ที่ใกล้เคียงกันคือ เป็นพื้นที่เป็นแม่น้ำ และลำคลองส่วนใหญ่ สอดคล้องกับศิริชัย ไตรสารศรี (2539, หน้า 86) ที่มีได้การศึกษาการรับรู้บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน ศึกษากรณีอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เพราะในพื้นที่ของอำเภอธัญบุรีนั้นเริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาในพื้นที่ของชุมชนจนทำให้เกิดความเสียหายทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้นำท้องถิ่นจะให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก และการแก้ไขปัญหาหนี้ได้ดีที่สุด คือการสร้างมาตรการในการควบคุมการบำบัดน้ำเสียของโรงงานก่อนที่จะปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลอง ซึ่งความคิดเห็นของผู้นำทั้ง 2 พื้นที่นี้จึงให้ผลการวิจัยที่มีลักษณะเหมือนกัน คือ มีระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น จะต้องเป็นกิจกรรมที่มนุษย์สามารถที่จะทำกิจกรรมต่างๆ โดยการรักษาและปกป้องความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และระบบนิเวศนั้น ดังนั้นในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ผู้นำมีความคิดที่จะนำประชาชนส่วนใหญ่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ มิ่งสรรพ ขาวสอาด (2538, หน้า 1-14) ที่ได้กล่าวถึง กติกา เครื่องมือ และการมีส่วนร่วม

ของประชาชนเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาตินั้น ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน และต้องให้รู้จักการปรับเปลี่ยนแนวความคิดต่างๆ มาใช้ในการประปรังและให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

2. การทดสอบสมมติฐาน

2.1 ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีเพศแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กฤษฎา ทองสังวรณ (2540, หน้า 162) ได้ศึกษาความพร้อมของคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี พบว่า เพศชายและเพศหญิงต่างมีระดับความรู้ความสามารถในการพัฒนาบทบาทความเป็นผู้นำท้องถิ่นได้เหมือนกัน จึงไม่ใช้ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความพร้อมให้แก่ตัวผู้นำเอง

2.2 ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุ ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุ 25-30 ปี อายุ 31-40 ปี และ อายุ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุ ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากกว่าผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีอายุ 25-30 ปี อายุ 31-40 ปี และ อายุ 41-50 ปี ส่วนคู่อื่นๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพยุห์ นิยม (2545, หน้า 82) ได้ศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาในพื้นที่กิ่งอำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา พบว่า อายุของผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่

อยู่ในช่วง 38 ปีขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่จะมีระดับความคิดเห็น และระดับความต้องการในบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน

2.3 ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันไป มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพยุห์ นิยม (2545, หน้า 82) ได้ศึกษาบทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาในพื้นที่กิ่งอำเภอกองบินัง จังหวัดยะลา พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อ บทบาทในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะผู้นำที่มีการศึกษาที่มากจะมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี

2.4 ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีตำแหน่ง แตกต่างกันไป มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.5 ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระยะเวลา การดำรงตำแหน่งในชุมชนแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระยะเวลาการ ดำรงตำแหน่งในชุมชนแตกต่างกัน มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นใน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มี ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในชุมชน 3 วาระ (มากกว่า 8 ปี) มีบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แตกต่างกับผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระยะเวลาการดำรง ตำแหน่งในชุมชน 1 วาระ (1-4 ปี) และ 2 วาระ (5-8 ปี) อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ผู้นำ ท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรี ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในชุมชน 3 วาระ (มากกว่า 8 ปี) มีค่าเฉลี่ยบทบาทของผู้นำท้องถิ่นใน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มากกว่าผู้นำท้องถิ่นใน จังหวัดชลบุรี ที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในชุมชน 1 วาระ (1-4 ปี) และ 2 วาระ (5-8 ปี) ส่วนคู่อื่นๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นใน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่จังหวัด ชลบุรี นับว่ามีความสำคัญที่จะทำให้ทราบถึงบทบาทด้านการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นข้อมูลให้กับ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงพัฒนาผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชลบุรีและเป็นข้อมูลในการวางแผนจัดการกำหนด ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดชลบุรีเพื่อ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมสภาพลงทุกวันและเป็นนโยบาย หลักในการพัฒนาประเทศด้วย

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. การเสริมสร้างบทบาทของผู้นำองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ผู้นำตระหนักในหน้าที่ที่ตนเองดำรงอยู่ โดยเฉพาะการรับรู้ข่าวสาร จัดให้มีการประชุมพิเศษสำหรับผู้นำที่ได้ รับเลือกตั้งเข้ามาใหม่และจัดให้มีการอบรมเรื่องบทบาทสำหรับ ผู้นำที่ดำรงตำแหน่งอยู่แล้วทั้งนี้เพื่อให้ผู้นำมีบทบาทเพิ่มขึ้นจาก ปัจจุบัน

2. การมีส่วนร่วมของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เช่นเดียวกัน ควรให้ผู้นำมีส่วนร่วมเพิ่มจากปัจจุบันโดยการส่งเสริมให้มีความรู้ มีการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น การยกระดับ คุณวุฒิ การทำให้ผู้นำทั้งที่ปฏิบัติงานในเทศบาลและองค์การ บริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเท่าเทียมกันรวมถึงการรับรู้ข่าวสารด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ควรส่งเสริมให้มีมากพอ ถึงระดับประจำ ก็จะทำให้การมีส่วนร่วมของผู้นำองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นมากพอถึงระดับประจำได้เช่นกัน

3. หน่วยงานทางราชการควรให้การสนับสนุนทางด้าน งบประมาณ และกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นของผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้ ประชาชนเห็นประโยชน์และคุณค่าในการดำเนินกิจกรรม เพื่อก่อ ประโยชน์แก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

4. ควรจัดผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง เช่น การจัดสัมมนา

ให้แก่ผู้นำท้องถิ่น จัดการดำเนินงานนอกสถานที่หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้นำท้องถิ่นแต่ละพื้นที่เพื่อให้เกิดความคิดรูปแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. ส่งเสริมความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน ในรูปแบบต่างๆ เช่น จัดบอร์ดที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน หรือการเผยแพร่ข่าวสารในเสียงตามสาย เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด และให้ความร่วมมือแก่ผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนมากขึ้น

6. ส่งเสริมความรู้ทางด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้นำท้องถิ่น โดยเฉพาะในด้านของการลดการปนเปื้อนของดินในพื้นที่เฉาะยะ ในพื้นที่ของจังหวัดชลบุรี ในบางตำบลยังไม่มีถังขยะให้ประชาชนทิ้ง ดังนั้นประชาชนจึงทำการเฉาะขยะแทนการทิ้งลงถัง

7. สร้างหอกระจายข่าวในการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารให้แก่ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากผลการวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในจังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดชลบุรีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติภาระหน้าที่ของผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชลบุรีดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 การจัดกิจกรรมการดำเนินงานนอกสถานที่เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2 จัดอบรมเพื่อการพัฒนาความรู้ และความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3 เชิญวิทยากรมาร่วมให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.4 การจัดฝึกงานปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มาจากพืชหรือสิ่งที่อยู่ตามท้องถิ่น

1.5 ส่งเสริมการติดต่อประสานงานหน่วยงานรัฐเข้ามาเป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.6 สร้างหลักสูตรในการอบรมผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหลังจากที่ได้รับการเลือกตั้ง

2. ยุทธศาสตร์การเผยแพร่ความรู้ข่าวสารในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการเพิ่มความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้นำท้องถิ่นและประชาชน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 รัฐบาลควรส่งเสริมความรู้ข่าวสารในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์

2.2 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ด้วยหอกระจายข่าวประจำท้องถิ่น

2.3 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุท้องถิ่น

2.4 จัดทำศูนย์แหล่งข้อมูลข่าวสารการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์ เอกสารทางราชการ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล

2.5 ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มสมาชิกชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำนักเรียน และนักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

3. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการจัดทำแผนและโครงการต่างๆ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย

3.1 ศึกษาปัญหาและสาเหตุของการเกิดปัญหา

3.2 ส่งเสริมผู้นำและประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น

3.3 การจัดทำป้ายคำขวัญเชิญชวนให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.4 ส่งเสริมการวางแผน และจัดทำโครงการ / โครงการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการแก้ปัญหา

3.5 ส่งเสริมการร่วมลงมือปฏิบัติในการดำเนินงานโครงการต่างๆ ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลจากการวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี นี้ทำให้ทราบว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจแต่ไม่ได้อยู่ในการวิจัยครั้งนี้สมควรทำวิจัยเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมให้ชัดเจนในเรื่องต่างๆต่อไป

1. บทบาทของผู้นำหน่วยราชการที่มีผลต่อผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะผู้นำหน่วยราชการเป็นผู้กำหนดนโยบายในภาพรวมให้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปปฏิบัติ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะภารกิจของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอาจสำเร็จได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน

3. ขยายการศึกษาในกลุ่มผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่อำเภออื่นที่อยู่ในจังหวัดชลบุรี เพราะจะทำให้เห็นภาพรวมของบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของระดับจังหวัด เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนา บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัดต่อไป

4. ควรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างจังหวัดที่มีลักษณะพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกันว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพราะในแต่ละพื้นที่จะมีผู้นำที่มีบุคลิกและสถานภาพ ที่แตกต่างกันออกไป และเพื่อเป็นผู้นำท้องถิ่นในการกระตุ้น ให้เกิดการพัฒนามาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นมากขึ้น และสามารถนำความรู้ในพื้นที่หนึ่งไปปรับใช้กับอีกพื้นที่ได้

บรรณานุกรม

กฤษฎา ทองสังวรณ์. 2540. "ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี." วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ. 2535. **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช.

ปฐมาวดี ปฐมกำเนิด. 2542. "ความรู้ความตระหนักและพฤติกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่า: ศึกษากรณีนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตดอนเมือง." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.

ประคอง กรรณสูตร. 2538. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประวิทย์ ตั้งคณนุช. 2539. "บทบาททางด้านการบริหารการพัฒนาของผู้นำท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดกาฬสินธุ์." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปริญญา พรหมมินทร์. 2542. "บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดกาญจนบุรี." วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

พยุภรณ์ นิยม. 2545. "บทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาในพื้นที่กิ่งอำเภอกรงปินัง จังหวัดยะลา." ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. 2538. **กติกา เครื่องมือ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

ศิริชัย ไตรสารศรี. 2539. "การรับรู้บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี." ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุทธนู ศรีไสย์. 2551. **สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จิราภา.

อำพล พรอารักษ์สกุล. 2539. "บทบาทของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม. ศึกษากรณี : คณะกรรมการในจังหวัดนครปฐม." วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล.

- Leavitt, C. J. 1967. *Limits and Continuity*. New York: McGraw - Hill.
- Pervin, A. L. 1989. *Personality Theory and Research* 1989. New York: John Wiley.
- Weber, M. 1947. *The Theory of Social and Economic Organization*. New York: Free Press.
- Yamane, T. 1973. *Statistics : An Introductory Analysis*. 3rd ed. Tokyo: Harper and Row.

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

>> **สุพจน์ บุญวิเศษ**

จบการศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรพัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ จากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ (เกียรตินิยม) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปัจจุบันทำงานในตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลงานทางวิชาการ เช่น พฤติกรรมการผู้นำของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี, ปัญหาการบริหารงานของเทศบาลตำบลที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาล: ศึกษากรณีจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

เอกสารประกอบการสอน/หนังสือ/ตำรา เช่น หลักสูตรรัฐศาสตร์, ทฤษฎีองค์การ, การวางแผนและบริหารโครงการ, องค์การและการจัดการ, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์